

แบบเสนอโครงการวิจัย
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ประจำปีงบประมาณ 2561 (งวดที่)

ชื่อโครงการ

(ภาษาไทย) การออกแบบตัวพิมพ์อัตลักษณ์อีสาน
(ภาษาอังกฤษ) Esan Identity Fonts Design

คณะผู้วิจัย

1. อ.ดร.ชาม จาตุรงค์กุล
2. อ.มนต์ธิดา เลิศนิมานรดี
3. นางสาวพรชนก ปลัดทอง

1) ข้อมูลของโครงการ

ระยะเวลาของโครงการ 12 เดือน/ปี (ไม่เกิน 1 ปี)
งบประมาณ 100,000 บาท
วันที่เริ่มโครงการ 31 มีนาคม 2561
วันที่สิ้นสุดโครงการ 1 มีนาคม 2562

2) หัวหน้าโครงการ

ชื่อหัวหน้าโครงการ **ชาม จาตุรงค์กุล**
ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์

ความรับผิดชอบในโครงการ (คิดเป็นร้อยละ 60)

ความรับผิดชอบในการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

- วิเคราะห์สื่ออัตลักษณ์อีสานด้านการสร้างแบรนด์สินค้า และการท่องเที่ยว
- สังเคราะห์การสร้างสรรค้ตัวพิมพ์เพื่อใช้สร้างสรรค์งานออกแบบต่อไป
- ทดสอบตัวพิมพ์โดยออกแบบกราฟิก เช่น ป้ายสัญลักษณ์ ป้ายโฆษณา บรรจุภัณฑ์

โครงการวิจัยที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการ : -

แหล่งสนับสนุนทุน -

วันที่เริ่มโครงการ -

วันสิ้นสุดโครงการ -

3) คณะผู้วิจัย

ผู้ร่วมโครงการ

(1) อ.มนต์ธิดา เลิศนิมานรดี

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์

ความรับผิดชอบในโครงการ (คิดเป็นร้อยละ 20)

- สังเคราะห์การสร้างสรรค์ตัวพิมพ์เพื่อใช้สร้างสรรค์งานออกแบบต่อไป
- ทดสอบตัวพิมพ์โดยออกแบบกราฟิก เช่น ป้ายสัญลักษณ์ ป้ายโฆษณา บรรจุภัณฑ์

(2) นางสาวพรชนก ปลัดทอง

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการออกแบบอุตสาหกรรม

ความรับผิดชอบในโครงการ (คิดเป็นร้อยละ 20)

- สังเคราะห์การสร้างสรรค์ตัวพิมพ์เพื่อใช้สร้างสรรค์งานออกแบบต่อไป
- ทดสอบตัวพิมพ์โดยออกแบบกราฟิก เช่น ป้ายสัญลักษณ์ ป้ายโฆษณา บรรจุภัณฑ์

4) หลักการและเหตุผล

การออกแบบตัวพิมพ์ (Font Design) นี้เป็นงานสร้างสรรค์ที่มีทั้งคุณค่าและมูลค่าสูงในปัจจุบัน เนื่องจากตัวพิมพ์นี้ต้องผ่านกระบวนการออกแบบด้วยการร่างภาพให้เป็นชุดตัวอักษรตามอักขระวิธีแบบของไทย และโรมัน ให้เกิดรูปแบบลักษณะใหม่ขึ้นเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ในงานออกแบบกราฟิก ซึ่งสามารถสื่อสารแทนความรู้สึก และ สื่อถึงท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ เช่น สไตลยุโรป ญี่ปุ่น เกาหลี จีน อินเดีย ไทย เป็นต้น จากภาพร่างดังกล่าวขั้นตอนต่อมาจึงใช้โปรแกรมในการวาดภาพเขียนอักษรพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ เครื่องหมาย แต่ละตัวขึ้นมาจนครบ โดยมีการปรับให้เข้าชุดเป็นเอกภาพเดียวกัน แล้วจึงนำเข้าโปรแกรมการพิมพ์เพื่อใส่ระยะช่องไฟ กำหนดลักษณะการแสดงผลแบบต่าง ๆ เสร็จแล้วจึงนำมาทดสอบการพิมพ์ด้วยแป้นพิมพ์กับเครื่องคอมพิวเตอร์อีกหลาย ๆ ครั้ง ทดสอบการอ่านของขนาดอักษรแต่ละขนาด ด้วยการปรับและเปิดทดสอบการใช้จากหลายโปรแกรม จากหลาย ๆ ระบบปฏิบัติการ ทั้งนี้ทางกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์และสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้บัญญัติศัพท์ขึ้นเป็นคำว่า โปรแกรมคอมพิวเตอร์ฟอนต์ ถือเป็น “โปรแกรมคอมพิวเตอร์” หมายถึง คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือ สิ่งอื่นใดที่นำไปใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อให้คอมพิวเตอร์ทำงานหรือเพื่อให้ได้รับผลอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นภาษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในลักษณะใด โปรแกรมคอมพิวเตอร์คือ ซอฟต์แวร์ นั่นเอง การละเมิดลิขสิทธิ์จึงเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ส่วนมูลค่าของตัวพิมพ์หรือฟอนต์นั้นมีจำแนกหลากหลายแบบตามแต่ผู้ผลิตจะกำหนดขึ้น เช่น Siam Type ตั้งราคาไว้ที่ฟอนต์ละ 1 หมื่นบาทใช้ได้ทุกกรณี , DB ฟอนต์ละ 5 พันบาทใช้ได้ 4 เครื่อง แต่ถ้าใช้สำหรับออกแบบอัตลักษณ์องค์กรคิด 1 หมื่นบาท แต่ถ้านำไปใช้ในสื่อโทรทัศน์คิด 1 แสนบาท แต่ถ้า

เป็นฟอนต์ที่สั่งทำขึ้นมาใหม่เพื่อใช้ให้เกิดเป็นอัตลักษณ์องค์กร เช่น ฟอนต์นาซ่า ฟอนต์ ม.รังสิต ฟอนต์หนังฟ้า ทะลายโจร ก็จะมีการว่าจ้างในราคาตั้งแต่ 4 หมื่น – 1 แสนบาทขึ้นไป

การวิเคราะห์หาอัตลักษณ์ของอีสานนั้นสามารถศึกษาได้จากลักษณะสิ่งพิมพ์ที่สื่อสารความเป็นอีสานออกไปสู่สาธารณชนได้แต่สื่อช่องทางต่าง ๆ เช่น แบนเนอร์ pop up ,ป้ายสื่อโฆษณาในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต , ป้ายภายนอกอาคาร , สื่อสิ่งพิมพ์ โบรชัวร์ หนังสือ ในลักษณะเนื้อหาต่าง ๆ เช่น โปสเตอร์ท่องเที่ยว , ปกซีดี , โปสเตอร์หนัง , เทสกาลงานบุญประเพณี เป็นต้น

5) การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ ที่เกี่ยวข้อง

- อัตลักษณ์ไทย ทุนความคิด ทุนสร้างสรรค์ , พิมพ์ที่ สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม : ปทุมธานี , 2555
- การสร้างแบรนด์จังหวัดเพื่อการท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน Tourism Branding Central Northeastern Provinces Based on ASEAN Economic Community ผศ.ดร.ดลฤทัย โกวรรณะกุล มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2555
- การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขงบนฐานความเดิมแท้เพื่อตอบรับแผนการท่องเที่ยวของอาเซียน ผศ.ดร.ดลฤทัย โกวรรณะกุล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2558

คำสำคัญ : การออกแบบตัวพิมพ์ , อัตลักษณ์อีสาน , การออกแบบกราฟิก , การท่องเที่ยว

Keyword : Font Design , Esan Identity , Graphic Design , Tourism

6) วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 6.1) เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์อีสานจากสื่อกราฟิกต่าง ๆ
- 6.2) เพื่อออกแบบตัวพิมพ์อัตลักษณ์อีสาน 20 แบบ
- 6.3) เพื่อนำตัวพิมพ์ไปทดลองออกแบบกราฟิกที่สามารถสื่อถึงอัตลักษณ์อีสานได้ดี
- 6.4) เพื่อสร้างผลงานจากโปรแกรมลิขสิทธิ์และนำตัวพิมพ์ไปให้สาธารณชนได้ใช้ฟรีอย่างถูกต้องลิขสิทธิ์

7) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 7.1) ได้ตัวพิมพ์ที่สามารถสื่อสารอัตลักษณ์อีสานได้
- 7.2) ประชาชนได้ใช้ตัวพิมพ์ลิขสิทธิ์อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

8) ขอบเขตของโครงการวิจัย

- 8.1) พื้นที่วิจัย 20 จังหวัดภาคอีสาน

9) วิธีการดำเนินการวิจัย

- 9.1) วิเคราะห์สื่อกราฟิกเพื่อหาเนื้อหาว่ามีอะไรบ้าง
- 9.2) สรุป สังเคราะห์ อัตลักษณ์อีสานผ่านงานสื่อ
- 9.3) ออกแบบภาพร่างตัวอักษรร่วมกับนักศึกษาในรายวิชา Basic Graphic
- 9.4) เขียนแบบตัวอักษรด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในรายวิชา Basic Graphic

- 9.5) นำแบบอักษรเข้าสู่กระบวนการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ฟอนต์ในรายวิชา Typography and Graphic Design
- 9.6) นำฟอนต์ทดสอบการออกแบบสิ่งพิมพ์ แบนด์ บรรจุภัณฑ์ในรายวิชา Typography and Graphic Design
- 9.7) สร้างเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์งานวิจัย และให้ดาวน์โหลดฟอนต์ หรือ เป็นการนำงานวิจัยให้สาธารณชนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ พร้อมเก็บข้อมูลผู้ใช้ , ความพึงพอใจ และ ขอตัวอย่างผลงานที่นำตัวพิมพ์ไปออกแบบ

10) ระยะเวลาทำการวิจัยและแผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินงาน 1 ปี (12 เดือน)												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.รวบรวมสื่อ	➔												
2.สรุปอัตลักษณ์		➔											
3.การออกแบบภาพร่าง		➔											
4.ออกแบบในระบบดิจิทัล สร้างฟอนต์ และทดสอบการใช้ งานกับโปรแกรมต่าง ๆ			➔										
5.ทำเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์ และแจกจ่ายฟอนต์											➔		
6.สรุปผลการวิจัย												➔	

11) งบประมาณโครงการ

ตารางแสดงงบประมาณสำหรับดำเนินการวิจัย

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
1. หมวดค่าตอบแทน (ค่าตอบแทนผู้วิจัย)	0	
2. หมวดค่าจ้าง (ผู้ช่วยวิจัยและเจ้าหน้าที่อื่นๆ ให้ระบุจำนวน อัตรา คุณวุฒิ และคิดอัตราค่าจ้างตามที่กำหนด)	0	
3. หมวดค่าวัสดุ		
3.1 ค่าวัสดุกระดาษ A4	1,000	
3.2 ค่าหมึกพิมพ์	3,000	
3.3 ค่าโปรแกรมเขียนตัวอักษร (Adobe)	22,000	
3.4 ค่าโปรแกรมเขียนตัวอักษร (Coral)	22,000	
3.4 ค่าโปรแกรมสร้างตัวพิมพ์ (Fonlab)	22,000	
4. ค่าจ้างเหมาเขียนแบบตัวพิมพ์ 20 ชุด	10,000	
5. ค่าจ้างเหมาทำเว็บไซต์	20,000	
7. อื่นๆ	-	
รวม (บาท)	100,000	

12) เอกสารอ้างอิงของโครงการ

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์. (ม.ป.ป.). *ความรู้เบื้องต้นด้านทรัพย์สินทางปัญญา*. ม.ป.ท.
- กำธร สติรกุล. (2523). *ประวัติหนังสือและการพิมพ์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ขาม จาตุรงค์กุล. (2546). *การออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขคณิตป้อน, วิทยานิพนธ์ สาขาวิชา การออกแบบนิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2526). *นิทรรศการสัญจรฉลอง 700 ปีลายสือไทย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉันทัส ทองช่วย. (2549). *ภาษาและอักษรถิ่น*. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๓๔
- ดุสิต สุภาสวัสดิ์. (2537). *เทคนิคการสร้างฟอนต์ด้วยโปรแกรม Fontographer*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ทองสีบ ศุภะมารค์. (2515). *ประวัติอักษรไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธนาคารออมสิน.
- ธวัช ปุณโณทก. (2540). *อักษรโบราณอีสาน*. กรุงเทพฯ : บ.สยามเพรส แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- นิพนธ์ ทวีกาญจน์. (2523). *การเขียนตัวอักษร และภาพประกอบตัวอักษร*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- นวลน้อย บุญวงษ์. (2542). *หลักการออกแบบ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยูร ทรงศิลป์. (2526). *วิวัฒนาการอักษรไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัยครูธนบุรี
- ประชา สุวีรานนท์. (2545). *แกะรอยตัวพิมพ์ไทย*. กรุงเทพฯ : เอสซีแมทซ์บ็อกซ์.
- ประชิด ทิณบุตร. (2530). *การออกแบบกราฟิก*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ปิยะ นากสงค์. (2549). *การใช้โปรแกรมกราฟิก*. กรุงเทพฯ : ซัคเซสมิเดีย.
- ฝ่ายวิชาการกองโบราณคดี. (2532). *ศิลปะถ้ำในอีสาน*. กรุงเทพฯ: ชุมชนุสทกรณการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เพียววีย์ เข็มมาค. (2539). *ศิลปะถ้ำสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- พิริยะ ไกรฤกษ์. (2533). *ประวัติศาสตร์ศิลปะและโบราณคดีในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : บ.อัมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- เพ็ญพักตร์ ลิ้มสัมพันธ์. (2529). *อักษรธรรมอีสาน*. ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- รัชดาภรณ์ งามอาจ. (2527). *การออกแบบตัวอักษรภาษาไทย*. ศิลปนิพนธ์ ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2540). *มาตรฐานโครงสร้างอักษรไทย แบบราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- _____. (2528). *วิธีประดิษฐ์อักษรไทยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ส.
- เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์. (2530). *อักษรไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัชภูมิ ปัญสงเสริม. (2537). 10 ยอดกราฟิกดีไซน์สายพันธุ์ไทย , กรุงเทพฯ : CORE FUNCTION , ๒๕๓๗
- วรพงษ์ วรชาติอุดมพงษ์. (2545). *อักษรประดิษฐ์*. กรุงเทพฯ : บรูพาสาส์น.
- _____. (2540). *บทความรู้ทางการออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ออกแบบกราฟิก*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.
- ศาสตราจารย์ เกตุม. (2533). *รวมแบบอักษร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กล่องพัฒนา.
- ศิริพงษ์ พยอมแย้ม. (2537). *เทคนิคงานกราฟิก*. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. เพรินติ้ง เฮ้าส์.
- ศิริพรณ์ ปีเตอร์. (2549). *การออกแบบกราฟิก*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2548). *แบบพิมพ์ตัวไทย*. กรุงเทพฯ : ฝ่ายกลุ่มวิจัยและพัฒนาสารสนเทศ.
- สกนธ์ ภู่งามดี. (2547). *พื้นฐานการออกแบบกราฟิก*. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- สุชาติ เลิศคธาชาญ. (2543). *การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการออกแบบจัดวางตัวอักษร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สุชาติ เกาทอง. (2539). *หลักการทัศนศิลป์*. กรุงเทพฯ : นำอักษรการพิมพ์.
- เสน่ห์ ธนรัตน์สถิตย์. (2526). *อักษรวิจิตร*. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์.
- เสนีย์ เกษมวัฒนากุล. (2539). *แบบขมลายขอม*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินติ้ง.
- โสภณาจ และ สาทิสลักษณ์. (2526). *ภาพสัญลักษณ์สากล*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย. (2547). *ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สวัสดิการกรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2544). *พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534*. กรุงเทพฯ : หจก.โรงพิมพ์อักษรไทย.
- อเนก นาวิกมูล. (2536). *แกะรอย ก ไก่*. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์.
- อาทิตยา ภูมณี. (2543). *รวม 1000 Font*. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ อินโฟเพรส.
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (บก.). (2547). *สื่อสารมวลชนเบื้องต้น สื่อสารมวลชน วัฒนธรรม และสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

- Alice Twemlow. (2006). *What is graphic design for?*. Switzerland: Roto Vision SA.
- Friedrich Friedl, Nicolaus Ott & Bernard Stein. (1997). *Typo when who how*, German : Konemann.
- John R. Biggs. (1968). *Basic Typography*. London : Straker Brothers Ltd.
- Kate Clair. (1999). *A Typographic Workbook*. New York : John Wilay & Sons.Inc.
- Martin Solomon. (1986). *The art of Typography*. New York : Watson-Guptill Publications.
- Will Hill. (2005). *The Compleate Typographer*. London : Quarato publishing.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

จรรยา อนุญญ์. (2546). กฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการพิมพ์. ค้นเมื่อ 18 มิ.ย. 2552, จาก

[http://www.nsrุ.ac.th/e-learning/commlaw/chapter1.htm](http://www.nsrु.ac.th/e-learning/commlaw/chapter1.htm)

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. (2550). ค้นเมื่อ 18 มิ.ย. 2552, จาก

<http://www.industry.go.th/ops/pio/lopburi/Lists/rule/Attachments/25/พรบ.คอมปี%2050.pdf>

13) คำชี้แจงอื่น ๆ (ถ้ามี)

-

14) ลงลายมือชื่อ หัวหน้าโครงการวิจัย พร้อม วัน เดือน ปี

ลงชื่อ

(อ.ดร.ขาม จาตุรงค์กุล) หัวหน้าโครงการ

วันที่

21 มีนาคม 2561